

в соответствии с классификацией К. Хайланда; проанализированы степень отображения стратегий хеджирования, имеющихся в статье по политологии, в украинских переводах студентов и причины их неполного отображения; в статье указывается на необходимость учитывать как лингвистические, так и экстралингвистические факторы во время осмысления и анализа научно-гуманитарного текста для правильного и точного отображения идеи и поставленных автором статьи целей; определены возможные направления для решения проблем при отображения стратегий хеджирования в переводе в процессе подготовки будущих переводчиков.

Ключевые слова: хеджи, хеджирование, коммуникативные стратегии, функциональный стиль, жанр научного функционального стиля, ядерно-полевая структура.

Kulezneva Svitlana, Filipov Roman. Translation Aspect of Hedging Strategies in Scientific Texts. The paper is devoted to the peculiarities of scientific functional style from the standpoint of communicative hedging strategies and its genres regarding the nucleus-margins structure. After brief history of hedges research in linguistics the authors focused on hedges usage in written and oral statements. Some special attention is given to the language and speech means of realization of hedging strategies, usage of reader-oriented and content-oriented hedges (the latter including author-oriented hedges). The realization of communicative hedging strategies on the lexical and lexical-grammatical levels is analyzed according to the classification by K. Hyland. On the material of the students translations of an article by P. D'Anieri dealing with the problems of some political issues the authors analyzed the degree of reflection of hedging strategies used by the scientist in the translations and the reasons why the translations lack or do not depict in full the author's hedging strategies. It is underlined that while analyzing any scientific text one of the most important things is to take into account both linguistic and extra-linguistic factors to depict the main idea of the original text in the translation.

Key words: hedges, hedging, communicative strategies, functional style, genres of scientific functional style, field-marginal structure.

Стаття надійшла до редколегії
10.04.2015 р.

УДК 81'25=134.2

Ірина Нічасько

Граматичні та лексико-семантичні засоби вираження оцінки іспанського концепту КРАСА в оригіналі та перекладі

Статтю присвячено комплексному дослідженню стратегій і прийомів адекватного відтворення українською мовою валоративного/оцінного компонента концепту КРАСА в іспанській мові. Представлено визначення термінів *оцінка* й *оцінний компонент*, *окличність*. Виділено основні граматичні та лексико-семантичні способи формування оцінки як складника концепту КРАСА в іспанських художніх творах і способи її перекладу українською мовою. Здійснено структурування валоративної складової частини концепту КРАСА відповідно до способів вираження на граматичні, лексичні, морфологічні засоби (суфіксальний спосіб) вираження оцінки в іспанських художніх творах та особливості їх перекладу. Для аналізу обрано іспанські прозові твори кінця XIX – початку XX ст. та їх переклади українською мовою. Приділено увагу національно-культурним, лексичним, граматичним особливостям оригіналу, які в перекладі нерідко призводять до застосування перекладацьких трансформацій, найуживанішими серед яких є додавання та вилучення, контекстуальні заміни та ін. Визначено основні перекладацькі прийоми, які забезпечують адекватне відтворення оцінного компонента цільовою мовою.

Ключові слова: концепт, валоративний компонент, переклад, інтенсифікатори, суфікси.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження, викладені у статті, зумовлені потребою розширити перекладознавчі студії і потребою докладно вивчати концепт BELLEZA/КРАСА як одного із засадничих у системі світосприйняття носіїв іспанської та української культур задля його адекватного відтворення під час перекладу українською мовою.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Вивчали поняття *оцінка* вітчизняні (М. Марінашвілі, М. Михальченко) та зарубіжні вчені (О. Вольф, О. Старостина, С. Лоуа), проте в аспекті іспансько-українського перекладу оцінка майже не досліджена.

Мета й завдання статті – визначити основні способи вираження оцінки в художньому тексті та засоби її відтворення в перекладі.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Оціночний компонент будь-якого концепту засадничий, оскільки саме він зумовлює його вагомість. Говорячи про концепт КРАСА, можемо стверджувати, що оцінка є одним із основних його елементів, з огляду саме на специфічність цього концепту. В іспанській культурі з концептом КРАСА пов'язано багато асоціацій та емоцій, що відображені семантично у вигляді емоційно-оцінної лексики. Безумовно, у кожній культурі є свої стереотипи та цінності, з часом вони змінюються, хоча незмінними залишаються самі поняття міри та норми, вони формують ці уявлення. О. М. Вольф зауважує, що всі оцінні значення орієнтовані на норму, яка передбачає рівновагу ознак, що наявні на шкалі та співвідносяться зі стереотипними уявленнями про середню кількість ознак, якими має володіти об'єкт [1, с. 55]. Краса виступає як цінність, у якій об'єктивне естетичне значення явищ опановується через суб'єктивні оцінки та проходить крізь призму смаків та ідеалів [2, с. 131–135].

Здебільшого до лексем із валоративним складником, яка є найголовнішим шаром концепту, що зумовлюється ставленням до нього й за визначенням має бути позитивним, оскільки спирається на духовні імпульси, які оживають у свідомості людини через її належність до повного етно- та лінгвокультурного колективу [3] належать прикметники та іменники, значну кількість також становлять дієслова на позначення ставлення (*adorar, admirar, atraer, agradar*): *es tan agradable* – *дуже подобається* [4, с. 124; 5, с. 57].

Суб'єктивна оцінка того, що оточення сприймає як захопливе, вербалізується через окличні речення, оскільки окличність є засобом вираження емотивності й інтенсивності при суб'єктивній оцінці.

У своєму спонтанному вираженні окличність позначає першу афективну реакцію – це передусім явище розмовного мовлення. Це емотивний знак симпатії, пристрасності, антипатії, захвату, поваги, докору, зневаги, іронії, подиву, болю, обурення, гніву, емфазі. Ці нюанси з їх варіаціями потенційно наявні майже в усіх окличних реченнях: тон і контекст, надаючи реченню спеціального забарвлення, реалізують те чи те афективне значення [6, с. 8]. Нерідко в тексті оригіналу та в перекладі до синтаксичної будови речення входять вигуки. Властиве їм специфічне емоційно-експресивне значення робить вигуки характерними інтенсифікаторами оцінок у художніх текстах [7]. Тому окличні речення вважаємо особливими мовно-виражальними засобами вербалізації валоративності досліджуваного концепту: *¡Qué magnífico ejemplar!...* / *Яке чудове дитя!..* [8, с. 258; 9, с. 90] лексема широкого значення *ejemplar* замінена лексемою з вужчим значення *дитя*; *¡Qué hermosa primavera!* / *Яка красна весна!* [10; 13, с. 9]; *¡Qué pechazo!, ¡qué hombros!, ¡qué garganta!, ¡qué cabeza!...* *Y de la cintura para abajo, ¡qué caderas!, ¡qué andar!, ¡qué pisada!, ¡qué meneo!* / *А які груди! Плечі! Шия! Яка голівка! ...Від пояса вниз – які стегна! Яка хода! Коли йде – грає все тіло!* [12; 13, с. 153] при відтворенні частково зникають оклично-підсилювальні лексеми *qué; qué belleza/ який стиль!* (про красномовство) [10, с. 161; 11, с. 98], підібраний відповідник неточний, але може вважатись контекстуально виправданим; *¡qué monada!* / *який гарненький* [10, с. 282; 11, с. 168] у перекладі зникає окличність, а відповідник неточний, оскільки лексема *monada* в цьому контексті має значення *cosa requieña, delicada y primorosa; gracia (coloq)* [14] / *маленька витончена річ; чудо (розм)*. Зменшувальний суфікс *-еньк-* частково компенсує неточність відповідника; *es una real moza* / *прегарна жіночка!* [8, с. 64; 9, с. 28] переклад дещо спрощений, оцінка передається префіксом, а не інтенсифікатором *real* зі значенням *королівський, справжній*; *¡Mira qué gato más hermoso! ... ¡Qué pelo negro más bonito! ¡Casi parece azul! ¡Vaya gato!* / *Глянь, який гарний кіт! ... Яка в нього гарна чорна шерстка! Аж синя! Оце кіт!* [10, с. 286; 11, с. 170] – наявна асиметрія при відтворенні валоративного компонента, в оригіналі градація оцінки вища, ніж у перекладі; *Hay baños que lucen hermosos como pulseras de brillantes...* / *А ванни! Є тут такі, що сліпуче виблискують, немов діамантові браслети...* [10, с. 83; 11, с. 49]. У наведених прикладах валоративність виражається через емоційно-експресивні структури художньої мови в окличних реченнях. Речення починається переважно з мовних засобів вираження (*qué, vaya/ який, яка*) та апелятивів, на зразок *тіга/глянь*, що апелює до читача або іншого персонажа. При відтворенні помітна асиметрія, у деяких фрагментах тексту перекладу частково зникає окличність та експресивність, і навпаки – іноді в оригіналі немає окличності, натомість вона з'являється в перекладі.

Оскільки оцінка градуїювана, в основі валоративного епістрату градуїюваність виражена через лексичні інтенсифікатори. Інтенсифікатори в тому чи тому аспекті на матеріалах різних мов неодноразово були предметом спеціального вивчення [15, с. 79]. Так, досліджувалися різні частини мови у функції інтенсифікаторів – прислівники та їх функціональні еквіваленти, прикметники [16, с. 192–201; 17]. Інтенсивність розглядали як компонент семантики слова, зокрема вивчали функціонування дієслів із семою інтенсивності та прикметників у функції інтенсифікаторів [18, с. 25; 19, с. 18].

Отже, інтенсифікатори – це слова, які модифікують прагматичне значення висловлення, підвищують вплив сказаного на мовця. У деяких прикладах інтенсифікатори замінюються прагматично значущими синонімами, завдяки яким точніше передається оцінка. Тому доцільно визначити ступінь синонімічності різних модифікаторів, їх взаємозамінності, з'ясувати їхню прагматичну функцію. Різні типи сфери та функції вживання засвідчують про багатозначність інтенсифікаторів [20, с. 652; 21, с. 227; 22, с. 187–201].

Найпоширенішими інтенсифікаторами в іспанській мові є прислівники **tan**, **muy**, які мають сталі відповідники в українській мові, зокрема *такий* (-а, -е), *дуже*, найвищий ступінь порівняння прикметників (*більш*, *най-*, *якнай-*, *-іший/-а/-е* тощо): *ella tan pulcra, tan elegante, tan presumida* – така ошатна, витончена, така гоноровита [8, с. 154; 9, с. 68] – при відтворенні вилучено інтенсифікатор, проте на адекватність перекладу це не вплинуло; *era muy bonita* – була вона дуже вродлива [8, с. 154; 9, с. 68] – прямий переклад; *señora muy guapa* – сеньйора дуже гарна [4, с. 162; 23: 85]; *chica más guapa* – найвродливіша дівчина [10, с. 95; 11, с. 57]; *chica mona* – дуже вродлива дівчина [10, с. 78; 11, с. 46] у перекладі наявний інтенсифікатор, якого немає в оригіналі; *muy mona* – дуже гарна [10, с. 144; 11, с. 87] – прямий переклад; *muy atractiva* – дуже принадна [10, с. 144; 11, с. 87] – прямий переклад.

У досліджуваних текстах фіксуємо широке поле інтенсифікаторів, синонімічність яких у двох мовах різна: з незначною зміною значеннєвого обсягу; з різним емоційним забарвленням та синонімічність, зумовлена контекстом. До другої підгрупи можемо віднести такі словосполучення, у яких міститься лексема з додатковою, підсилювальною коннотацією: *hermosura real* – справжня краса [4, с. 92; 5, с. 34], *acabada belleza* – довершена врода [4, с. 281; 5, с. 177], *tenía una singular atracción* – вона була надзвичайно привабливою [4, с. 281; 5, с. 177], *hermoso y acabado símbolo* – сама довершеність [4, с. 90; 23, с. 32] – наявний контекстуальний відповідник; *real moza* – прегарна жіночка [8, с. 65; 9, с. 29], *Era realmente hermosa?* – гарна вона була? [8, с. 416; 9, с. 223] – при відтворенні вилучено лексеми-інтенсифікатор *realmente*.

На морфологічному рівні оцінка може також виражатися за допомогою зменшувальних (пестливих) і збільшувальних (згрубілих) суфіксів. Прикметники, іменники та прислівники є тими частинами мови, які можуть містити в собі великий спектр оцінювальної семантики. Якщо на таксономічному рівні і в іспанській, і в українській мовах спостерігається велика кількість зменшувальних (пестливих)/збільшувальних (згрубілих) суфіксів (\square ito, -ita, -cito, -ecito, -ico, -ica -illo, -illa -ete, -eta -in, -ina/ -ote, ota, -ón, -na, -azo, -aza, -tazo, -taza/ -ок, -ек, -ець, -к(о), -очок, -чик, -оньк(о), -ун, -усь; -к(а), -иц(я), -очк(а), -ичк(а), -ун(а), -ус(я); -ц(е), -а, -ч(а), -ен(я), -еньк(о), -ачк(о), -ечк(о) -ищ, \square иськ), а також і префіксів, проте із меншою частотністю вживань *pre-*, *най-/ re-*, *reque-*, *más*, то у принципах їх функціонування, зокрема в художніх творах, простежуємо значні розбіжності. Аналіз матеріалу засвідчує, що суфіксальним дериватом іспанських іменників та прикметників зі збільшувальними/зменшувальними суфіксами рідко відповідають аналогічні суфікси в українському перекладі, хоча потенційно в обох мовах такі суфікси можуть мати важливі валоративні значення і позитивного, і негативного відтінків.

Для української мови суфіксальний спосіб словотворення компенсує лексичні лакуни на позначення особливостей вияву краси аналітичним способом. Так, лексеми *гарний* і *гарненький* можна розглядати як диференціацію поняттєвого субстрату концепту КРАСА. Характерна риса іспанського мовлення – уживання збільшувальних суфіксів, які надають лексемам із квалітативною семою значення елятива. Завдяки цьому іспанські лексеми в описах набувають додаткових валоративних відтінків значень. Наприклад, збільшувальний суфікс *-ona*: *guapetona* – гарна [10, с. 21; 11, с. 8], *досить вродлива* [10, с. 173; 11, с. 106] в українській мові можна відтворити словосполученням *справжня красуня*. Досягти адекватного відтворення цього суфікса в українській мові можна також за

допомогою приєднання лексеми *dosith*, яка, однак, лише частково передає зміст, закладений автором. Також, іспанські та українські суфікси нашаровують певний валоративний епістрат, наприклад, *guapetón* – *красень* [10, с. 120; 11, с. 74], тобто красива людина, що викликає захоплення. Збільшувальні або згрубілі суфікси, які в іспанській мові виступають інтенсифікаторами позитивної оцінки та вираження елятивна, в українському перекладі здебільшого випадків відповідають конотативно забарвлені лексеми, оскільки українські збільшувальні/зменшувальні суфікси не є засобом експліцитного вираження позитивної оцінки: *gitanito simpático* – *гарненьке хлоп'я* [10, с. 133; 11, с. 82] *voz bellísima* – *гарний мелодійний сміх* [10, с. 178; 11, с. 109], *una principalísima dama* – *дуже поважна дама* [8, с. 149; 9, с. 79–80], *lindas muchachas* – *гарненькі дівчатка* [4, с. 121; 5, с. 55], *muchachas guapas* – *гарненькі дівчатка* [4, с. 155; 5, с. 80], *una chica mona* – *гарненьке дівча* [10, с. 291; 11, с. 173]. Іспанській та українській мові притаманне вживання зменшувальних та збільшувальних суфіксів, проте вже на етапі зіставного аналізу з'ясовано, що збільшувальні суфікси в іспанській мовам часто виконують елятивну функцію, що менш характерно для української мови. Також не всі іспанські суфікси мають відповідники в українських перекладах, тому є певна асиметрія в їх перекладі. З одного боку, зменшувальні суфікси трапляються частіше, а збільшувальні – рідше. Українські збільшувальні суфікси здебільшого мають негативне значення.

Іспанські суфікси не завжди буквально передаються в перекладі, іноді їх можуть замінити інтенсифікатори, частки на зразок *qué guapetona* – *яка ж гарна* [10, с. 21; 11, с. 9]. У наведеному прикладі збільшувальний суфікс *-ón* передано підсилювальною часткою *ж*, яка повністю передає зміст, закладений у суфіксі в оригіналі. Отже, іспанські оцінні суфікси в перекладі відтворюються, крім відповідних збільшувальних/зменшувальних суфіксів в українській мові, за допомогою підсилювальних часток або інших лексичних засобів, які створюють відповідні умови для адекватного перекладу тексту. В інших випадках цей суфікс перекладають іншими способами, наприклад, лексичним способом: *guapetón* – *красень* [10, с. 120; 11, с. 74]; *guapetona* – *досить вродлива* [10, с. 173; 11, с. 106]. У випадку із лексемою *guapetona* переклад здійснено через прислівник *dosith*, що має підсилювальне значення, а отже передає значення іспанського аугментативного суфікса.

Іспанський суфікс *-ísimo/a* передає найвищий абсолютний ступінь прикметників та в перекладі може виражатися через синонімічні прикметники: *гарний мелодійний сміх* – *voz bellísima* [10, с. 178; 11, с. 109], а іменник *voz* зі значенням «голос» українською мовою перекладений як *сміх*. Прямим відповідником цього суфікса можна вважати українські префікси *якнай-* та *щонай-*.

Суфікс *-uelo* має зменшувальний відтінок у словосполученні *jovenzuelo hermoso* – *дуже вродливий молодик* [8, с. 317; 9, с. 137], де він перекладений українським іменником *молодик*, хоча українська лексема не відображає того навантаження, що його мав в оригіналі; натомість суфікс *-uelo* додає значення – «молода неодружена людина» [24, с. 685].

Решта суфіксів, зафіксованих під час аналізу, наявна лише в українському перекладі, тому можна говорити про асиметрію. Проте слід зауважити, що відсутність їх в іспанському тексті та водночас наявність їх в українському не є вадою перекладу – використання суфіксів часто зумовлював оцінний компонент, наявний у контексті аналізу. Так, у прикладі *ese Monteverde es hermoso como un bebé* – *цей Монтеверде гарненький, як немовля* [8, с. 319; 9, с. 139] – у перекладі лексеми *hermoso* з'являється зменшувально-пестливий суфікс *-еньк*, уживання якого виправдано через порівняння *como un bebé* – *як немовля*. Ще один приклад: *es bonita... como un sol* – *вона гарненька... як сонечко* [4, с. 84; 5, с. 28], у якому цей суфікс ужито, щоб підкреслити ніжність і тендітність дівчини. У реченнєвій побудові *es un hermoso animal* – *але ж і гарненьке створіння* [8, с. 64; 9, с. 29] – у перекладі лексеми *hermoso* також наявний суфікс *-еньк*. Такий переклад пояснюємо вживанням лексеми *animal* – *тварина, створіння*, оскільки при описі зовнішності жінки, а особливо привабливої жінки, за вживання лексеми *animal* доречний зменшувально-пестливий суфікс. Також до зменшувального суфікса *-еньк-* перекладач звернувся при відтворенні таких сталих конструкцій та словосполучень: *está la mar de bien* – *гарненька дівчина* [10, с. 217; 11, с. 131], *una linda mujer* – *гарненька жіночка* [8, с. 411; 9, с. 219], *su linda boca* – *гарненькі уста* [8, с. 326; 9, с. 145].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, іспанські оцінні суфікси посідають особливе місце в художньому тексті, в українському перекладі вони відтворюються за допомогою підсилювальних часток, які створюють відповідні умови для адекватного перекладу тексту. При перекладі лексичних інтенсифікаторів спостерігається асиметрія, при перекладі морфо-

логічних інтенсифікаторів (суфікси) не завжди фіксуємо аналогічні українські суфікси – подекуди адекватність перекладу забезпечується підсилювальними частками та іншими лексичними засобами. Нерідко українські збільшувальні/зменшувальні суфікси компенсують лакуни на позначення особливостей валоративного компонента краси аналітичним способом.

Джерела та література

1. Вольф Е. М. Метафора и оценка / Е. М. Вольф // Метафора в языке и тексте / [отв. ред. В. Н. Телия]. – М. : 1988. – С. 52–65.
2. Цапок О. М. Мовні засоби репрезентації концепту краса в поезії українських шістдесятників : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. М. Цапок. – Черкаси, 2003. – 191 с.
3. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
4. Benito Pérez Galdós. Doña Perfecta / Pérez Galdós Benito [Edición de Rodolfo Cardona]. – Décima edición. – Madrid : Catedra Letras Hispánicas, 2003. – 295 p.
5. Гальдос Б. П. Донья Перфекта. Сарагоса / Беніто Перес Гальдос [пер. з ісп. Ж. Конєва]. – К. : Дніпро, 1978. – 350 с.
6. Тришкіна-Аудіа Т. В. Структура, семантика і прагматика окличних речень у сучасній французькій мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Т. В. Тришкіна-Аудіа. – К., 2001. – 21 с.
7. Михальченко М. Реалізація висхідної градації оцінки в тексті [Електронний ресурс] / М. Михальченко. – Режим доступу : <http://litmisto.org.ua/?p=19762>
8. Ibáñez Vicente Blasco. La maja desnuda / Vicente Blasco Ibáñez. – Madrid : Catedra Letras Hispánicas, 1998. – 475 p.
9. Ібаньєс В. Б. Маха гола. Кров і пісок / Вісенте Бласко Ібаньєс; [пер. з ісп. В. Шовкун]. – К. : Дніпро, 1983. – 574 с.
10. Cela Camilo José. Caminos inciertos. La colmena / Camilo José Cela. – Barcelona-México : Editorial S. A. Noguer, 1955. – 395 p.
11. Села К. Х. Вулик / Каміло Хосе Села [пер. з ісп. П. Соколовський та А. Собуцький]. – К. : Дніпро, 1979. – 216 с.
12. Ibáñez Vicente Blasco. Primavera triste : Relato [Electronic resource] / Vicente Blasco Ibáñez. – Mode of access : http://www.librosparadescargar.com/modules.php?name=Biblioteca&find=primavera+triste&x=0&y=0&p_or=findall
13. Ібаньєс Вісенте Бласко. Сумна весна: новелла з іспанського життя / Вісенте Бласко Ібаньєс ; [пер. з ісп. П. Дмитренка]. – К. : Зоря, 1911. – 16 с.
14. Diccionario de la lengua española de la Real Academia Española. – Madrid : Gredos, 1970. – 290 p.
15. Марінашвілі М. Інтенсифікація процесуальної ознаки і оцінки / М. Марінашвілі // Новітня філологія. – № 1 (21). – Миколаїв : МДГУ, 2005. – С. 79–87.
16. Бендетович Г. Б. Интенсификация как средство семантической детерминации слова / Г. Б. Бендетович // Семантика языковых единиц : [сб. науч. тр.]. – Минск : Изд-во Минск. гос. пед. ин-та, 1984. – С. 192–201.
17. Bassnett S., Lefevere A. Translation, History and Culture / S. Bassnett, A. Lefevere. – Pinter, 1990. – 182 p.
18. Акуленко В. В. Лексические средства выражения интенсивности качественного признака в современном русском языке : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / В. В. Акуленко. – К., 1987. – 25 с.
19. Ніколашина Т. І. Семантична типологія прислівників в сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 10.02.01 / Т. І. Ніколашина. – Дніпропетровськ, 1997. – 18 с.
20. OALDCE: Oxford Advanced Learning Dictionary of Current English. – Oxford : Oxford University Press, 1992. – 652 p.
21. Щербань М. Т. Семантична характеристика інтенсифікаторів прагматичного значення: спроба формалізованого опрацювання / М. Щербань // Вісн. Житомир. держ. ун-ту. Філол. науки. – Житомир, 2008. – Вип. 39. – С. 227–230.
22. Loya C. Fernández. Estrategias de intensificación y de atenuación en el español y en el italiano coloquiales / C. Fernández Loya // Actas de la Associazione Ispanisti Italiani. – Madrid, 2005. – XXIII. – P. 187–201.
23. Alarcón Pedro Antonio de. Buena pesca : Relato [Electronic resource] / Pedro Antonio de Alarcón. – Mode of access : <http://www.librosparadescargar.com/ebook-1/1113132270-buena-pesca>
24. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [укл. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Ктев ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.

Ничаенко Ирина. Грамматические и лексико-семантические способы выражения оценки испанского концепта КРАСОТА в оригинале и переводе. Стаття посвящена комплексному дослідженню стратегій і прийомів адекватного перекладу валоративної/оціночної складової концепта КРАСОТА. Представлено

определение терминов *оценка* и *оценочный компонент*. Выделены основные грамматические и лексико-семантические способы формирования оценки как составляющей концепта КРАСОТА в испанских художественных произведениях и способы её перевода на украинский язык. Осуществлено структурирование валоративного компонента согласно способу выражения: грамматические категории, лексические, морфологический способ (суффиксальный способ) и восклицательные предложения. Для проведения анализа выбраны художественные произведения испанской литературы конца XIX – начала XX ст. и их переводы на украинский язык. Уделено внимание национально-культурным, лексическим, грамматическим особенностям, которые в переводе нередко приводят к применению переводческих трансформаций, среди которых добавление и опущение, контекстуальные замены и др. Определены основные переводческие приемы, обеспечивающие адекватное воспроизведение оценочного компонента в целевом языке.

Ключевые слова: концепт, валоративный компонент, перевод, интенсификаторы, суффиксы.

Nichayenko Iryna. Grammar and Lexical-Semantic Ways of Expressing of the Evaluation of Spanish Concept BEAUTY in the Original and Translation. The article deals with the comprehensive analyses of strategies and techniques of verbal representation of the Evaluative epistratum of concept BELLEZA/BEAUTY in Spanish and appropriate strategies and techniques of its translation into Ukrainian. Attention is paid to the basic methods of formation of Evaluative as a component of the concept of BEAUTY in the Spanish literature and methods of its translation into Ukrainian. Due to the structuring of Evaluative component according to the method of expression: the grammatical categories, lexical, morphological method (suffix way) and exclamatory sentences. The article reveals peculiarities of the national-cultural, lexical and grammatical features which lead to the use of translation translation transformations. The main translation techniques ensure adequate reproduction of the Evaluative component in the target language. Basically, the most of Spanish evaluative suffixes have a special place in a literary text and they could be translated using particles that create the necessary nuance for adequate translation. We could observe asymmetry in translation of lexical intensifiers. Often Ukrainian augmentative / diminutive suffixes reimburse for gaps to describe features of evaluative component of BEAUTY analytically.

Key words: concept, Evaluative component, translation, intensifiers, suffix.

Стаття надійшла до редколегії
07.04.2015 р.

УДК 81'373.47:070.41

Ольховська Наталія
Колосовська Зоя

Типи абрєвіатур у галузі садівництва та городництва і способи їх перекладу (на матеріалі німецької та української мови)

У статті з'ясовано причини виникнення абрєвіатур, описано принципи виділення основних типів абрєвіатур, розкрито суть німецьких скорочень й абрєвіатур, виявлено особливості абрєвіатур у галузі садівництва й городництва та визначено основні особливості їх перекладу українською мовою. Проведене дослідження засвідчує, що німецька галузь садівництва та городництва характеризується вживанням лексичних скорочень, абрєвіатур (акроніми, апокопи, контамінації) та графічних скорочень. Графічні скорочення вжито на позначення міри, ваги, довжини і площі. Графічні скорочення вживають лише на письмі, в усному ж мовленні замінюють на повне слово чи словосполучення. Лексичні скорочення пов'язані з бурхливим розвитком генної інженерії та підвищенням вимог щодо екологічно нешкідливого землеробства та щодо вирощення екологічно чистих продуктів харчування. Лексичні скорочення вживають і на письмі, і в усному мовленні. Найбільш часто уживаний тип абрєвіацій у цій галузі – акроніми. Основні способи перекладу абрєвіатур із садово-городницької галузі – скорочений переклад, переклад способами транслітерацію та експлікацію.

Ключові слова: абрєвіатура, акроніми, апокопи, експлікація, контамінації, скорочення, транслітерація.